13.9.2024

Asia: HE 69/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi: naisten ja tyttöjen sukuelinten silpominen ja sen valmistelun rangaistavuuden selkeyttäminen

Kiitämme tilaisuudesta olla kuultavana sekä lausua hallituksen esityksestä ja toimenpidealoitteesta naisten ja tyttöjen sukuelinten silpomista koskevan lainsäädännön selkeyttämiseksi.

Monika-Naiset liitto ry on tehnyt käytännön työtä väkivaltaa kokeneiden naisten ja lasten tukemiseksi jo 25 vuoden ajan. Erityisosaamistamme on pari- ja lähisuhdeväkivallan, pakkoavioliiton, kunniaan liittyvän väkivallan ja ihmiskaupan uhrien auttaminen.

Silpomisen kriminalisointiin, ennaltaehkäisyyn ja torjumiseen velvoitetaan kansainvälisissä sopimuksissa, kuten Euroopan neuvoston yleissopimuksessa naisin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi (ns. Istanbulin sopimus) sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa, jossa edellytetään, että sopimusvaltiot sitoutuvat toimiin lasten terveydelle vahingollisten perinteisten tapojen poistamiseksi lainsäädännön avulla.

YK:n naisten syrjinnän poistamista käsittelevä CEDAW-komitea on suosittanut Suomea ryhtymään konkreettisiin toimiin silpomisen lopettamiseksi, joista yhtenä keinona on teon kriminalisointi. Myös valmisteltavana olevassa EU-direktiivissä naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumiseksi esitetään naisten sukuelinten silpomisen kriminalisointia. Toisin kuin muissa pohjoismaissa, silpomista ei ole Suomessa toistaiseksi kriminalisoitu erillislainsäädännöllä, vaan teko on kielletty pahoinpitelyrikoksena.

Monika-Naiset liitto ry puoltaa hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan sukuelinten silpomisen sekä sen yrityksen säätämistä rangaistavaksi rikoslaissa. Esityksessä ehdotetaan myös rangaistavaksi sukuelinten silpomisen valmistelu, mukaan lukien naisen tai tytön vieminen ulkomaille silpomista varten, tai pakottaminen ja painostaminen silvottavaksi.

Esityksen mukaan naisen sukuelimen silpominen ei tulisi enää rangaistavaksi pahoinpitelynä tai törkeänä pahoinpitelynä, vaan sitä koskisi erityinen rangaistussäännös, jonka piiriin kuuluisivat kaiken asteiset silpomisteot. Monika-Naiset liitto ry pitää erityisen tärkeänä, että esityksessä huomioidaan kaikki silpomisen muodot, myös sellaiset, jotka eivät aiheuta merkittäviä fyysisiä haittoja ja vahingon aiheuttamista voidaan myös arvioida psyykkisen haitan perusteella.

Pidämme esitystä merkittävänä parannuksena nykytilanteeseen, sillä siinä tunnistetaan tarve selkeyttää silpomisen kriminalisointia osana naisten ja tyttöjen yhteiskunnallisen aseman parantamista. Silpominen on sukupuolittunutta väkivaltaa ja alistamisen muoto, joka loukkaa perustavalla tavalla tyttöjen ja naisten itsemääräämisoikeutta ja ruumiillista koskemattomuutta.

Esityksen toteutuessa silpomisen uhrien asema ja oikeusturva paranevat huomattavasti. Rangaistavuuden säätäminen lisää yleistä tietoisuutta perinteen haitallisuudesta ja sen ei-hyväksyttävyydestä. Tämä on tärkeä yhteiskunnallinen viesti: Suomessa naisten ja tyttöjen sukuelinten silpominen on rikos.

Monika-Naiset liitto ry pitää tärkeänä, että silpomisteoksi katsotaan kaikki toimenpiteet, jotka vahingoittavat ulkoisia sukuelimiä ilman lääketieteellistä perustetta. Lisäksi on tärkeää, että lainsäädäntö kriminalisoi myös silpomisen valmistelun. Tämä velvoittaa viranomaiset, kuten opetus-, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, puuttumaan silpomisen uhkaan ja ilmoittamaan siitä.

Kiitettävää on myös, että esityksessä ymmärretään silpomisen pyrkimys uhrin kontrolloimiseen sekä uhrin lähtökohtaisesti alisteinen ja haavoittuva asema suhteessa tekijään. Silpomista ei katsota hyväksyttäväksi eikä esimerkiksi lapsen edun mukaiseksi missään olosuhteissa, silloinkaan, kun tekijät ajattelevat toimenpiteen liittävän lapsen kiinteämmin osaksi kulttuurista tai sosiaalista yhteisöä. Koska naisen sukuelimen silpomisen katsotaan olevan vakava ihmisoikeusloukkaus, uhrin antama suostumus ei esityksen mukaan poista teon rangaistavuutta lievässäkään tapauksessa

Haluamme huomauttaa, että sukuelinten silpominen, kuten muukin naisiin kohdistuva väkivalta, on usein piilossa pysyvää rikollisuutta. Pelkkä lainsäädäntö ei riitä; tarvitaan myös koulutusta ja resursseja, jotta ammattilaiset pystyvät tunnistamaan, puuttumaan ja ohjaamaan uhrit heille kuuluviin palveluihin. Tiedottaminen, torjunta ja uhrien tukeminen vaativat pitkäjänteistä työtä ja resursseja.

Jenni Tuominen
Toiminnanjohtaja

Lisätiedot:

Ihmiskaupan vastaisen toiminnan asiantuntija Johanna Snellman, johanna.snellman@monikanaiset.fi, Kehittämispäällikkö Satu McLaughlin, satu.mclaughlin@monikanaiset.fi